

הטרנד של 'הפרשת חלה'

Category: במדבר, שלח

מצוות הפרשה חלה המוזכרת בפרשתנו מלמדת אותנו שאת ה'ראשית' יש להקדיש להשם. עלינו להתחיל את הבוקר עם חיבור לקב"ה ואז היום יראה אחרת לחלוטין.

מצווה שניתנה לנשים

ערבי "הפרשת חלה" או כמו שזה נקרא כאן בפשטות Challah Baking, הוא טרנד שהתחיל בישראל לפני כ-15 שנים לערך, אבל הפך לפופולרי עוד יותר מאז השבעה באוקטובר.

בעצם מדובר במצווה שמחייבת כל אדם שאופה בצק בכמות העולה על 1.6 קילוגרם, והיא לברך את הברכה "אשר קדשנו במצוותיך" להפריש חלה". צריך לקחת מן העיסה כמות קטנה יחסית, כ-30 גרם, לאחוז אותה ביד אחת, להגביה ולומר "הרי זו חלה". את חתיכת החלה המופרשת יש לשרוף בתנור ולזרוק אותה.

המצווה חלה על גברים ונשים בשווה. כל מי שמכין בצק חייב בה, אבל היא נחשבת לאחת מהמצוות שניתנו במיוחד לנשי ובנות ישראל ביחד עם הדלקת נרות שבת וטהרת המשפחה. וכמו שנשים נוהגות בעת הדלקת נרות להוסיף תפילה אישית בלחש, כך גם כשהן טובלות במקוה, אותו הדבר ישנם נשים שמנצלות את ההזדמנות של מצוות הפרשת חלה כדי להוסיף תפילה אישית.

זה גם מבוסס על הפסוק שמופיע בספר שמות "וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך" (משפטים כג,ה). דהיינו שבכוחו של הלחם המבורך דרך הפרשת חלה לרפא את האדם ממחלתו ולהביא לו בריאות, כמו שמובא בספר החינוך: "כדי שתנוח ברכה זו על ידי המצוה" ונמצאת העיסה מזון לגוף ומזון לנפש" (מצוה שפ"ה).

הטרנד הוא שעושים את זה בציבור. אם את שני המצוות האחרות מקיימים בצורה יותר דיסקרטית, הפרשת חלה הפכה לאירוע חברתי שבו משתתפות נשים מכל החוגים ומכל הגילאים. נשים רבות מארגנות אירוע כזה לפני חתונה, בת מצוה, לידה, או סתם כך כדי להתפלל על משהו חשוב. מאז המלחמה הרבה אירועים כאלו נעשו לזכות החטופים.

המסר של טוביה החולב

סמדר מורג, אחת מאותם נשים שמנחות ערבי 'הפרשת חלה', היא שחקנית תיאטרון הולנדית לשעבר, שבמהלך האירוע היא מספרת את סיפור חייה, שרה שירי אמונה ומדליקה אור בליבות

סמדר נולדה ב-1970 בישראל לאמא ממוצא הולנדי ניצולת שואה ואבא ממוצא מצרי. המשפחה היגרה להולנד וסמדר מעולם לא התחברה לעובדת היותה יהודיה. כבר כילדה היא התחברה לעולם השירה והמשחק ושיחקה בתיאטרון בית הספר, כשהייתה בת 14 הוריה חזרו לישראל אולם היא לא התאקלמה בארץ, בגיל 18 היא נפרדה ממשפחתה וחזרה להולנד.

היא נרשמה לבית ספר גבוה למשחק ושירה והתנתקה מהיהדות לגמרי עד שפגשה חבר לא יהודי. הוריה כעסו מאוד על הקשר הזה ואביה ניתק את הקשר איתה. במשך שבע שנים היא לא ביקרה אצל ההורים בגלל אותו חבר. למרות כל זאת על דבר אחד היא הקפידה: לצום ביום כיפור.

יום אחד היא הלכה לאודישן למחזמר 'כנר על הגג'. היא נבחנה לתפקיד מסוים אבל הבימאי החליט ללהק אותה לתפקיד 'חוה', הבת הסוררת של טוביה שרוצה להתחתן עם גוי. הוא הבין שהמראה היהודי שלה והעובדה שהיא יהודייה יוסיפו להצגה. החזרות למחזמר העירו אצלה משהו בלב. כחלק מההצגה היא הדליקה נרות שבת, האזינה למוזיקה יהודית ובעיקר הוצפה בשאלות מעמיתיה השחקנים שרצו ללמוד יותר על ההווי היהודי, וכך היא הפכה ל'רבי' של השחקנים שאף אחד מהם לא היה יהודי.

להצגת הבכורה הוריה הגיעו מישראל. סמדר חששה איך אביה ירגיש כשהוא יראה אותה בהצגה אומרת 'אביה' טוביה החולב כי היא בוחרת בחבר הלא יהודי וטוביה קורע את בגדיו ויושב שבעה. אחרי ההצגה אביה ניגש אליה וכדי לשבור את הקרח הוא אמר: "את רואה, אפילו טוביה חושב כמוני!". בזכות אותה הצגה התקשורת בהולנד גילתה אותה וכולם רצו לראיין דווקא את היהודייה שמשחקת בהצגה.

הריח ששינה הכל

ב-1999 הייתה רעידת אדמה חזקה בטורקיה ועשרות אלפים נהרגו וביניהם גם ישראלים. דודתה (אחות אביה) וכל משפחתה נספו ברעידת האדמה. סמדר חזרה לארץ להלוויות בני המשפחה. המקרה הזה זעזע אותה מאוד וכשהיא חזרה להולנד היא עזבה את החבר הגוי.

שנה לאחר מכן במהלך מסיבה של ישראלים בהולנד היא פגשה והכירה את יגאל. כבר באותו ערב נוצר חיבור מיוחד ביניהם ושישה חודשים מאוחר יותר הם התחתנו. ואז קרה 'הגרוע מכל'. כמה חודשים אחרי החתונה יגאל החל להתקרב לתורה ומצוות. סמדר מאוד לא אהבה את זה. לפני שפגשה את יגאל הציעו לה כמה פעמים בחור עם כיפה והיא התנגדה בכל תוקף, ופה בעלה מגלה לפתע את היהדות. היא חשה שיגאל מתרחק ממנה בגלל הקשר ליהדות.

בעלה יגאל לא כפה עליה דבר. במשך תקופה ארוכה היא שיחקה בתיאטרון בשבת והוא הלך

לבית הכנסת, ואז שבת אחת יגאל החליט להצטרף אליה למלון כדי להיות יחד איתה בשבת. אחרי ההצגה היא חזרה למלון ומצאה שולחן ערוך עם מפה לבנה, נרות שבת דולקים וריח נפלא של מאכלי שבת. הם עשו קידוש והיא ישבה מהופנטת. פתאום היא קלטה את החיבור שהשבת יוצרת בתוך הבית. וכל ההתנגדויות ליהדות נעלמה (אתר בית חב"ד).

בפרשתנו שלח אנו קוראים על מצוות חלה. הרמ"א כותב: "נוהגין ללוש כדי שיעור חלה בבית, לעשות מהם לחמים לבצוע עליהם בשבת ויום טוב, והוא מכבוד שבת ויום טוב ואין לשנות". דהיינו, ביום חול כשאופים לחם בבית לא תמיד אופים בשיעור שמחייב הפרשת חלה, אבל כשאופים בערב שבת, השתדלו לאפות בשיעור של חמש פאונד כדי שיוכלו לקיים את מצות הפרשת חלה, כדי שהחלות שאוכלים לכבוד שבת יהיו מאלו שקוימה בהם מצות הפרשת חלה, ומשם מגיע השם 'חלה' ללחמים שאופים לכבוד שבת וחג.

הלשון שבה התורה מצווה אותנו על המצוה הזאת היא "ראשית עריסותיכם חלה תרימו" (שלח טו, כ). דהיינו, "ראשית", עוד לפני שאתם אוכלים תתנו את החלה לכהן. התורה מלמדת אותנו שיעור חשוב מאוד בנתינה. בנוהג שבעולם קודם אדם מפריש לעצמו את מה שהוא צריך, ואם בסוף נשאר משהו הוא גם נותן לשני, ואילו התורה מלמדת אותנו "ראשית עריסותיכם", לפני שאנחנו נהנים מזה, ראשית דבר נותנים לכהן.

סדר עדיפויות יהודי

בערב ראש השנה של שנת תשמ"ט הרבי ביקש שיתקינו קופות צדקה במטבח, ולפני כל פעם שמכינים ארוחה יש לתת לצדקה כדי לזכור את העני, ובלשונו של הרבי: "כאשר האישה נותנת כסף לצדקה לפני הכנת הסעודה, הרי זה מהוה סמל וזיכרון שהיא מקשרת את הסעודה שלה עם העני² הנמצא אי שם³ שאין לו מה לאכול" (תו"מ תשמ"ח ח"ד עמ' 344).

החידוש במצות חלה הוא לא רק נתינת צדקה לשני, אלא סדר העדיפויות: קודם נותנים לעני ורק אחר כך נהנים מהאוכל. המצווה היא הדבר הראשון ולאחר מכן כל השאר.

הרבי מביא פעמים רבות בשיחות את המובא בספרי מוסר ש"עריסותיכם" זה מלשון עריסה, מיטה. זה אמור "על הזמן שהאדם קם ממיטתו בכל בוקר⁴ כתינוק שנולד שזהו גם דיוק הלשון עריסה שהיא מיטת התינוק, הנה ראשית עריסותיכם⁵ שהוא עניין אמירת מודה אני, תיכף ומיד כשניעור משנתו, ולאחרי זה כללות עבודת התפילה⁶ ואילו קודם לזה אסור לעשות שום דבר מעניני העולם" (מאמר ש"פ שלח תשכ"ח תו"מ חנ"ג ע' 127).

אחת הבעיות העיקריות של ה"היברו סקול" בארה"ב זה שלימודי היהדות מתקיימים אחרי הצהריים. אפילו אם נניח שהמורים יהיו הטובים ביותר, והתלמידים יבואו בשמחה וירצו ללמוד, עצם זה שהלימודים מתקיימים בסוף היום זה עצמו מעביר מסר לילדים שיהדות זה דבר משני. קודם כל הולכים לפאבליק סקול כדי ללמוד לימודי חול, ורק בסוף היום, כאשר בחורף זה קרוב

לבין השמשות בשעה שהיא "לא יום ולא לילה", אז לומדים קצת יהדות.

באה התורה ואומרת: "ראשית עריסותיכם", בבוקר צריך להתחיל את היום עם הקב"ה. צריך להתחיל את היום עם לימודי יהדות. רבע שעה בבוקר תהיה לה הרבה יותר השפעה משעה וחצי אחרי הצהריים, כי הילד יראה שהיהדות חשובה להורים שלו, וזה נכון לכל דבר.

מצוות חלה מלמדת אותנו את סדר העדיפויות של היהודי, היהדות היא בראש הרשימה, רק אחר כך פונים לכל הדברים החשובים האחרים.